

N:o 179.

*Af Herr Borg: Om Pedagogiens i Södertelge uppflyttning till treklassigt
elementarläroverk.*

Bland våra undervisningsverk förefinnas ett slags skolor, som benämnas pedagogier. Det vid dessa läroverk för handen varande förhållande, att ingen tid är bestämd för lärjunges kvarblifvande vid skolan, angifver uppenbarligen förnämsta orsaken till deras olämplighet; ty en gifven följd deraf är nemligen uppkomsten af flera, ja! ofta rätt många lexlager, hvilket åter förorsakar att läraren, hvars tid icke medgifver alla lexlagers grundliga handhafvande, antingen sköter dem samtliga ytligt eller ock åsidosätter något eller några af dem för ett annat, och inträffar detta så mycket sannolikare, som läraren af den för pedagogier utfärdade läseordning ålägges att i främsta rummet sysselsätta sig med det lexlager uti en klass, hvars lärokurs omfattar den motsvarande klassens vid elementarläroverket.

Uti det allmänna och i de flesta fall med framgång krönte sträfvet att förvandla dessa skolor till elementarläroverk ligger äfven ett fullgiltigt bevis för otjenligheten af denna art af läroverk, som utgör ett misslyckadt mellanling emellan elementarläroverket med dess stadgar och läseordning samt folkskolan med sin vaxelundervisningsmethod. Ännu mera är att beklaga, om en sådan förfelad skola förefinnes på en plats, hvars läge och öfriga förhållanden göra ett bättre ordnad läroverk både behöfligt och önskvärdt.

Hvad jag här ofvan anført är i hög grad tillämpligt på tvåklassiga pedagogien i Södertelge, en skola, hvilken, ordnad till elementarläroverk, — till en början treklassigt och framdeles möjligen femklassigt — genom stadens ständiga och lätta kommunikationer med hufvudstaden, skulle, oberäknad den fördel, som derigenom ofelbart tillskyndades staden och kringliggande ort, sannolikt i någon mån fylla den öfverklagade bristen på elementarläroverk i hufvudstaden, helst troligt är, att i thy fall många föräldrar, som önskade sina barn uppfostrade annorstädes än i Stockholm, skulle låta dem begagna under-

visningen vid ett läroverk, hvars läge gjorde, att de med lätthet kunde vaka så väl öfver deras omvårdnad och uppförande som deras framsteg uti kunskap.

Med full insigt af ett sådant förhållande och för att, om ock med egen uppoffring, höja det i staden befintliga läroverk till denna eftersträfvansvärda ståndpunkt, har Södertelge stads långt ifrån förmögna samhälle med största ansträngning icke allenast låtit sedan tvänne år tillbaka vid läroverket anställa en tredje lärare och inreda erforderlig skollokal, utan äfven nu sednast beslutat uppförandet af ett dyrbart gymnastikhus — allt detta med en belöpande kostnad af närmare 10,000 Riksdaler Riksmünt.

Som det likväl vore en omöjlighet för staden att längre bära så dryga utgifter och till undvikande af skolans återfallande i sitt förra olämpliga skick, ser staden sig föranlåten att, i likhet med hvad flerstädes egt rum, anlita Stans mellankomst för skolans bibehållande vid dess nuvarande, staden i dubbelt hänseende så dyrbara organisation.

Att denna läroverkets omgestaltning varit i sina följder fördelaktig, skönjes uppenbart ej mindre af lärjungarnes framsteg i studier, än ock af deras stegrade antal, hvilket, enligt hvad närlagda uppgift af skolans rektor utvisar, är dubbelt större än det var före ändringens genomförande och vida öfverstigande deras antal under hela den från skolans uppflyttande till tvåklassig pedagogi tilländalupna tiden.

Att vidare en sådan stadens förbemälda ansökan hvarken bör kunna anses obefogad eller förmäten, torde man ega rättighet att hoppas, då det nuvarande antalet af lärjungar uti skolan endast med *tre* understiger 44, eller medelantalet af den klass af elementarläroverk, hvartill staden önskar densamma förvandlad, ett förhållande, som styrkes af nedanstående från statistiska källor hemtade siffror.

Sistlidet år var nemligen antalet af lärjungar vid rikets treklassiga elementarläroverk följande:

uti Askersund	62
” Oscarshamn	62
” Söderköping	57
” Arvika	50
” Skellefteå	47
” Örnsköldsvik	19
” Warberg	44
” Sala	43
” Åmål	40
” Ronneby	39
” Alingsås	35
” Haparanda	33

Att slutligen den fördelaktiga inverkan af en pedagogies förvandling till elementarläroverk kan på nära håll framvisas uti det läroverk, som förefinnes uti länets andra stad, Norrtelge, hvilket, för få år tillbaka förändradt från pedagogi till treklassigt elementarläroverk, redan vuxit till femklassigt, hvilket berättigar till den förhoppning att, om en dylik förändring komme Södertelge pedagogi till del, detta läroverk borde till följd af denna stads vida fördelaktigare läge kunna emotse en lika om ej större och hastigare utveckling.

På grund af hvad nu anfördt är, får undertecknad vördsammast föreslå, att Riksdagen måtte besluta pedagogiens i Södertelge upphöjande till treklassigt elementarläroverk med vederbörlige öfningslärare i gymnastik och teckning, samt att läroverket i sådan egenskap å elementarläroverkens ordinarie stat uppföres.

Om remiss af denna motion till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 28 Januari 1867.

J. Borg.

N:o 180.

Af Herr Trägårdh: Om uppflyttning af lägre Elementarläroverket i Ystad till fullständigt högre elementarläroverk samt om anslag för en ökad lärarepersonal.

Genom förändrade stadganden har den dimissionsrätt, som tillföre tillkommit staden Ystads lärdomsskola, blifvit densamma fränkänd, samt skolan inskränkt till ett femklassigt elementarläroverk, hvaraf blifvit en följd att der intagne ynglingar, hvilka önska inhemta föreskrifna kunskapsmått, för den s. k. afgangsexamens undergående äro nödsakade att söka inträde i fullständigt elementarläroverk å annan ort.

Närmast intill Ystad belägna fullständiga elementarläroverken uti Malmö och Lund äro dock så anlitate, att inträde derstädes icke fortfarande kan medgifvas i sådan utsträckning, att provinsens behof genom dessa 2:ne läroverk kan fyllas. För närvarande undervisas i Lunds skola mera än 600 ynglingar och uti Malmö omkring 500. — Om icke redan ett så stort antal